

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд на тема: „Развитие на детските организации в България през периода 1944-1990 година – педагогически аспекти”, разработен от **Петя Димитрова Иванова** за присъждане на образователно-научната степен „**Д о к т о р**” по професионално направление: 1.2. „Педагогика”, научна специалност: „История на педагогиката и българското образование”

Биографични данни: Петя Иванова завършва СУ „Св. Климент Охридски“ през 1999 г. като магистър - политолог, специализация – международни отношения. През 2005 г. осъществява професионална специализация в ПУ „Паисий Хилендарски“, гр. Пловдив и придобива учителска правоспособност по английски език в среден курс. През 2022 г. придобива III ПКС и осъществява следдипломна професионално-педагогическа квалификация: „Учител по информатика и информационни технологии“ към ДИПКУ Тракийски университет, Стара Загора.

Професионалният път на г-жа Петя Иванова отразява богата по съдържание професионална реализация: учител по английски език – ПГ „Стефан Караджа“, гр. Елхово, 74. СОУ „Гоце Делчев” и 30. СУ “Братя Миладинови”, гр. София; Технически сътрудник АД „Невен“, гр. Елхово, Участие в информационни кампании и семинари свързани със Структурните фондове и Кохезионния фонд по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика 2007-2013г.”; Експерт - информационни дейности в РО София в ГД Междинно звено и изпълнение на проекти в ИАНМСП, Експерт, отдел „Мониторинг”, ГД „Конкурентоспособност и иновации”.

През 2018 год. е зачислена като задочен докторант по професионалното направление „История на педагогиката и българското образование“ към катедра История на педагогиката и управление на образованието“. През 2022г. е отчислена с право на защита.

Анализ на дисертационния труд:

Дисертационният труд е представително историко-педагогическо изследване с обем от 230 страници и е структуриран в увод, три глави, заключение, справка за използваните исторически извори, справка за използваните литературни източници и приложение, обособено в отделно книжно тяло.

Историческите корени на педагогическата практика, независимо от противоречивите послания и тълкуванията им, винаги съдържат и определено богатство на идеи, които остават във времето със своята непреходна истинност и научна състоятелност. Високо оценявам тематичната насоченост на дисертационния труд, на който докторантката посвещава своите изследователски търсения. Още повече, в период на висока доза нравствен дефицит и безпътица в живота на днешното подрастващо поколение, силно се нуждаем от критичен, но и коректен прочит на изгубени педагогически практики и отсяване на такива, доказали във времето своята социално-педагогическа стойност. Проследяването на възпитателните и образователни традиции чрез функционирането на детските организации в България през периода 1944-1990 година дава тази възможност.

Позовавайки се на богат изворов материала (150 исторически и 149 актуални литературни източника), Петя Иванова успява да параметрира своето изследване по научно-защитим начин и да систематизира полезен опит, съотнесено към познатата ни класна, извънкласна, извънучилищна практика, и утвърждаващото се на този етап неформално образование.

Целта и задачите, които докторантката си поставя очертават ясно и категорично изследователската територия. А самите анализи, доказващи нейната научната зрялост, позволяват постигането на ценностна осмисленост, неподатлива на идеологическа свързаност и наложили се стереотипни схващания.

Избраният времеви период (1944-1990) отразява в пълнота динамичното развитие и взаимодействие на детските организации „Чавдарче“ и ДПО „Септемврийче“ в контекста на политическите, икономически и социокултурни процеси в нашата страна.

И трите глави на дисертацията: *„Създаване и основни тенденции в развитието на Единната детско-юношеска организация „Септемврийче“ и четите „Чавдарче“ 1944-1947 година; Развитие на детско-юношеската организация „Септемврийче“ и четите „Чавдарче“ през периода 1948-1968 година; „Развитие на връзката „детски организации – училище – обществено-политически структури“. Възпитателни практики 1969-1990“* са логически обвързани и показват по безспорен начин и методологичната основа, на която се градят конструкцията и функционирането на споменатите организации, тяхната идеологическа обремененост, но и онези положителни аспекти, подпомагащи интелектуалното, нравственото, трудовото, физическото и естетическо развитие на учениците, които са в основата на цялостното личностно развитие. Ясно е открояна динамиката в развитието на детските организации през трите отделни периоди. В дълбочина са разгледани промените във формите и методите на работа, които в общи линии, като рамка, произтичат от общата теория на възпитанието и носят позитивни и ценностно осмислени послания, свързани с детското развитие, но в определени случаи са подвластни на друг

тип педагогическо взаимодействие и дълбока обвързаност с политическите доктрини, валидни за изследвания период. Ето това противоречие Петя Иванова успява да разкрие дълбинно и многопластово, очертавайки и слабостите и значимите постижения, които могат да бъдат проектирани върху актуалната педагогическа практика. Стъпвайки на широка философска основа, докторантката успява да разкрие организацията и структурата, както и най-важните периоди в развитието на детските организации, и ключовите фактори с високо влияние върху възпитанието на подрастващите. Много добре е разкрито взаимодействието между детско-юношеската организация „Септемврийче“ и четите „Чавдарче“ с училището и учебния процес, както и съдържанието на класните, извънкласните и извънучилищните форми на координирани дейности. Анализирано е и взаимодействието между детските организации и обществено-политическите и културно-просветни организации в България. Интерес представлява и развитата идея за самоуправление на учениците и нейното опорочаване още в зародиш с предпоставената зависимост и тотален контрол от пионерските ръководители.

Направените изводи и заключение произтичат директно от цялостното съдържание на дисертационното изследване. Те категорично имат приносен характер за съвременното развитие на възпитателните практики.

Приноси:

Като цяло, високо оценявам научната смелост на докторантката Петя Иванова да се ориентира към разработването на дисертация, тематично ориентирана към неизследван в дълбочина и доста противоречиво и фрагментарно анализиран проблем.

Приемам формулираните от докторантката приноси моменти в дисертационното изследване, които обобщено могат да бъдат представени така:

1. За първи път е направено задълбочено историко- педагогическо изследване за развитието на детските организации в България през периода 1944-1990 година, с дълбок промисъл за постигане на съвременна интерпретация на тяхната същност и функциониране, както и откриване на тенденции на приемственост и възможни позитивни проекции върху актуалната педагогическа практика;
2. Добре е очертана динамиката на развитие на ДПО „Септемврийче“, в контекста на идеологическата обремененост във функционирането ѝ и реалните сблъсъци в социалните нагласи при изследвания период;
3. Абстрахирайки се от налаганите идеологеми на всички равнища на функциониране на системата(добре анализирани от авторката) , безпристрастно и коректно са отчетени и онези усилия на тогавашните педагогически фактори за интегритет между формалното и неформалното образование, като възможност за личностно израстване на подрастващите и възможностите за социална реализация. Ето в това поле на добри практики Петя Иванова открива точки на приемственост с днешната педагогическа реалност, но с известна степен на условност, съобразно новия социален контекст.
4. Изведени са важни тенденции, свързани с професионализиране труда на пионерските ръководители в изследвания период.

Докторантката посочва порочните ефекти на организацията и управлението на детските организации, тяхната идеологическа зависимост и педагогическа несъстоятелност. Като контрапункт, Петя Иванова коментира новата ценностна ориентация, очертаваща облика на педагогическото взаимодействие в съвременните детски структури за неформално образование.

Авторефератът отразява адекватно съдържанието на дисертацията.

Публикации, свързани с темата на дисертационното изследване:

Докторантката е представила 9 публикации, директно свързани с темата на дисертацията. (три студии , четири статии, публикувани в сборници от конференции, две статии в научно списание).

Петя Иванова отговаря по категоричен начин на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България.

Направеният анализ на дисертационното изследване, както и очертаваният научен профил ми дават основание да препоръчам на членовете на уважаемото Жури да присъди на **Петя Димитрова Иванова** образователно-научната степен „**Д о к т о р**” по професионално направление: 1.2. „Педагогика”, научна специалност: „История на педагогиката и българското образование”

8.11.2022

съставил становището:.....

(проф. д-р Емилия Василева)